

Hjørring Kommune
Springvandspladsen 5
9800 Hjørring

Anbefaling af igangsætning af planlægning for udskiftning af vindmøller ved Hjortnæs

Vendsyssel Energi- og Miljøforening vil gerne anbefale Hjørring Kommune at fortsætte planlægningen for udskiftning af 8 ældre vindmøller ved Hjortnæs med nye og større vindmøller. Efterfølgende har vi kommentarer til projektet, samt forslag der bør indgå i den kommende miljøvurdering.

Foreningens vindmøllegruppe har deltaget i borgermødet den 4. marts 2019 og været ude at bese området den 7. marts 2019. Her har vi vurderet, at området er egnet til opstilling af større landvindmøller.

Selvom de nye vindmøller med en højde på 150 meter vil syne af mere i landskabet, forventer vi ikke yderligere gener for de nærmeste beboelser. Hverken den visuelle oplevelse af landbrugslandskabet eller som støj og skyggekast ved de nærmeste ejendomme og nærmeste huse i byerne Vrensted, Børglum og Stenum, samt ved Børglum Kloster.

Landskabet

Vi har kigget på det område, hvor vindmøllerne skal udskiftes og har fundet området velegnet til opstilling af vindmøller.

Vindmøllerne kommer til at stå i et åbent landbrugslandskab med læhegn og mindre bevoksning. Området ligger uden for udpegede bevaringsværdige landskaber ved Børglum Kloster.

Vi har vanskeligt ved at se, at de nye højere vindmøller vil ødelægge udsyn og indkig til Børglum kloster nævneværdigt.

Børglum Kloster er offentligt modstander af vindmølleprojektet, fordi de mener vindmøllerne er grimme og dominerende og forstyrrer deres og turisternes frie landskabelige udsyn.

Vi mener, at smag og behag er forskelligt – Vi ser smukke og majestætiske landvindmøller, når vi ser ud over landskabet fra et højere punkt. Når vi bevæger os rundt i landskabet er der meget andet der dominerer landskabet på samme vis som vindmøllerne. Der er landsbyer, landbrugsejendomme, veje, højspændingsledninger, master, kirker og et stort dominerende Børglum Kloster. Alt efter holdning vækkes forskellige følelser i os, og dermed fremstår landskabet forskelligt fra person til person.

Generelt er biodiversiteten i landbrugslandskabet i dag truet af den meget intensive landbrugsdrift. På markerne omkring Børglum Kloster er der spor i landskabet, som tegn på en landbrugsproduktion med sprøjtegifte og bidrag til næringsstofbelastningen.

Med en afstand på 2,7 km til vindmøllerne fra Børglum Kloster, vil det efter foreningens opfattelse være vanskeligt at vurdere, hvor høj en vindmølle egentlig er. Det vil sige, at de nye og større vindmøller vil syne i landskabet som de nuværende.

Visualisering

Visualisering af vindmøllerne ved Hjortnæs bør udvælges, så de netop illustrerer vindmøllerne fra forskellige afstande og fra forskellige verdenshjørner. Samlet set skal visualiseringerne give et generelt billede af påvirkningen af landskabet.

Ved udvælgelse af visualiseringer bør der vælges fotopunkter og områder i landskabet, hvor mange mennesker normalt færdes: Fra samlede bebyggelser, fra veje og fra nærmeste naboer.

Vi har følgende 5 forslag til fotostandpunkter og visualiseringer:

Løkkenvej, et sted vest for Stenum mod Børglum Kloster.

Vråvej 287, ved indkørslen til den gamle smedie.

Fra udkanten af byerne Stenum, Vrensted og Børglum.

Over for Børglum Kloster, fra høj med træmølle.

Over for Børglum Kloster, fra høj med flagstang.

Vindmøllestøj og helbredseffekter

Opstillingen af nye vindmøller ved Hjortnæs kan have betydning i forhold til menneskers sundhed, både i positiv og negativ forstand. Oplevelsen af støj er meget individuel og nogle mennesker vurderer støj fra vindmøller som et problem, mens de fleste ikke gør.

Den sundhedsvidenskabelige forskning har ifølge Sundhedsstyrelsen ikke fundet belæg for, at der er sammenhæng mellem støj fra vindmøller og negative helbredseffekter. Den netop afsluttede danske registerundersøgelse af vindmøllestøj og helbredseffekter, der er udført af forskere ved kræftens Bekæmpelse kommer frem til samme resultat.

En mindre andel af de rapporter Sundhedsstyrelsen har undersøgt rapporterer støjgener i forbindelse med vindmøller, men undersøgelser peger også på, at andre faktorer end vindmøllestøj har betydning for de oplevede gener. Søvnforstyrrelse er rapporteret i nogle, men ikke alle undersøgelser. De få undersøgelser, der foreligger om livskvalitet, har vist modstridende resultater.

Kilde: <https://www.ft.dk/samling/20181/almudel/EFK/bilag/208/2029410.pdf>

Støjbelastning

Vindmøller skal overholde de bindende støjgrænser, der er fastlagt i "Bekendtgørelse om støj fra vindmøller." I henhold til bekendtgørelsen må støjbelastningen fra vindmøller ikke overstige henholdsvis 42 og 44 dB(A) ved vindhastigheder 6 og 8 m/s på opholdsareal ved en beboelse i det åbne land, og 37 og 39 dB(A) ved 6 og 8 m/s på støjfølsomme områder. Tilsvarende må den lavfrekvente støj fra vindmøller ikke overstige 20 dB(A) indendørs i boligen. Reglerne for lavfrekvent støj gælder ikke for de nuværende vindmøller, fordi de er opsat tidligere end den 1. januar 2012.

Støj fra vindmøller kommer både fra vingernes rotation og fra de maskindele, der findes i møllens maskinhus. Vingernes støj er en karakteristisk susen, der varierer i takt med omdrejningerne, og støjen indeholder normalt ikke særlig meget lavfrekvent støj. Støjen fra maskineriet kan indeholde toner, det kan både være hyletoner (ved høje frekvenser) og brummetoner (ved lave frekvenser).

Støj hos naboen beregnes altid i medvind. Vindhastigheder omkring 6-8 m/s forekommer normalt i ca. 20-30 % af årets 8760 timer. Kun i omkring halvdelen af tiden vil vindretningen være mod en enkelt nabo.

Vi vil anbefale, at der i miljørapporten gennemføres beregninger som viser den forventede støjpåvirkning fra de nye vindmøller og for de nuværende vindmøller hos de nærmeste naboer i 1000 meters afstand og ved den nærmeste nabo i byerne Vrensted, Børglum og Stenum, samt Børglum Kloster. Støjberegningerne udføres ved vindhastighed 6 og 8 m/s, samt ved lavfrekvent støj og eventuelt også ved Infralyd.

Skyggekast – eventuelt med automatisk skyggestop

I Danmark vil det område, der ligger syd for møllen - mellem sydvest og sydøst – aldrig blive berørt af skygge fra vingerne. Et område nord for møllen - fra cirka 6 gange møllens totalhøjde og ud efter - vil heller ikke blive ramt.

For de naboer, der kan få problemer med skyggekast, er den gældende praksis, at vindmølleejeren begrænser det årlige timetal med skyggekast til maksimalt 10 timer ud af årets 8.760 timer. Den begrænsning kan besluttes til at være 0 timer inden for en afstand af 1000 meter, hvis en nabo føler sig generet. Derfor vil det være interessant at vide, om projektudviklerne er villige til at standse møllen/møllerne, hvis en boligejer ønsker det, samt hvad det vil betyde for produktionen.

Vi vil anbefale, at der udarbejdes en grafisk kalender med udendørs skyggekast. Kalenderen skal vise, hvornår på året og døgnet skyggekast kan ramme de nærmeste ejendomme og Børglum Kloster og i hvor mange timer.

Vindmøllers positive klima- og sundhedsbidrag bør også indgå i vurderingen

FN's klimapanel, IPCC, har gentagne gange advaret om, at et stadigt stigende indhold af kuldioxid (CO₂) i atmosfæren vil få alvorlige konsekvenser for fremtidens klima og dermed levevilkårene for mennesker, såvel planter som dyr på kloden. Alt tyder på, at stigende temperaturer vil føre til ændrede nedbørsforhold og voldsomme klimatiske hændelser, og der er enighed om, at for at begrænse skadevirkningerne mest muligt er det nødvendigt hurtigt at reducere emissionen af klimagasser betydeligt.

Derfor bør vindmøllers positive klimapåvirkning indgå i den politiske behandling i Hjørring Kommune. Summen af gener for natur og mennesker bør holdes op mod, at vindmøller producerer ren energi og erstatter energi fra fossile brændsler som olie og kul. Derfor bør vindmøllernes positive samfundsmæssige virkning på klima og sundhed, ved mindre udledningen af forskellige emissioner og drivhusgasser til atmosfæren, indgå i denne vurdering.

Endvidere bør der foretages en beregning på, hvad det vil betyde økonomisk for elforbrugerne, hvis møllernes effekt opsættes på havet i stedet. I den forbindelse er det også vigtigt at vurdere og indregne manglende skatteindtægter til Hjørring Kommune fra ejerne af vindmøllerne.

Vindmøllers positive samfundsbidrag bør indgå i miljørapporten, sammen med CO₂ emissioner, kvælstofoxider og svovloxid, fordi udledning fra kulkraftværkers elproduktion belaster både klima, natur, bygninger og folkesundheden.

Lokal forankring

I Hjørring Kommunes nye temaplan for den fremtidige vindmølleudbygning konkluderes det, at vindmølleprojekterne skal have en lokal forankring gennem ejerskab, hvor møllerne medvirker til at understøtte den lokale økonomi og udvikling. Den lokale forankring er tænkt som bærende for den fremtidige vindmølleudbygning, og derfor foretrækkes lokalt forankrede projekter frem for projekter, der ikke er lokalt forankret. Et lokalt forankret projekt kan f.eks. være et projekt, der er ejet af et lokalt vindmøllelaug eller af det lokale erhvervsliv.

Ansøgningen fra Hjortnæs Møllelaug lever helt op til principperne i temaplanen. Hjortnæs Møllelaug har hovedparten af sine medlemmer bosat i Hjørring Kommune. Der etableres en selvstændig lokal fond, der tilføres årligt 40.000 kr. pr. vindmølle og endelig erstatter de nye vindmøller eksisterende udtjente ældre vindmøller.

Vendsyssel Energi- og Miljøforening har tidligere skrevet til Teknik og Miljøudvalget og bedt dem definere tydeligere, hvad lokal forankring af et vindmølleprojekt er, og hvor tæt ejerkredsen skal bo på vindmøllen. Skal de blot bo i kommunen, eller i en afstand inden for 4,5 km eller mere lokalt? Ifølge loven er det først efter godkendelse af et vindmølleprojekt, at interesserede kan købe andele og stifte et møllelaug.

Indsamling af underskrifter

Generelt er der mange underskrifter mod opstilling af vindmøller også i forbindelse med de nye vindmøller ved Hjortnæs. Her nævnes: Helbredet er truet, turister blive væk, husene kan ikke sælges, store vindmøller ødelægger naturudsyn, mv.

Erfaringer viser, at i debatfasen er modstanderne af vindmølleprojekter meget aktive, mens tilhængersiden oftest forholder sig passive og tavse. Når først vindmøllerne er rejst oplever ganske få de gener, som blev rejst i debatfasen.

Der er allerede indsamlet mange underskrifter. De fleste er indsamlet på baggrund af forkerte oplysninger, om afstand mellem vindmøllerne og Børglum Kloster, samt en visualisering, hvor vindmøllerne kan ses over Børglum Kloster. Billedet er taget fra krattet på højen, ved den gamle træmølle af en ukendt person. Vi har tidligere anfægtet rigtigheden af visualiseringens koordinater og etikken i fotopunktets placering, som er beliggende højt over Børglum Kloster.

Vendsyssel Energi- og Miljøforening vil gerne have rigtigheden af visualiseringen undersøgt og bekræftet, samt vurderet om det er en korrekt faglig måde at visualiserer på. Udvalget kan som alternativ også vælge, at se bort fra underskriftindsamlingen, når udvalget skal vurdere, om planlægningen skal igangsættes.

Vi kan konstatere følgende, der også er væsentligt at få belyst i forbindelse med miljøvurderingen:

Både ud fra klimahensyn og forsyningssikkerhed skal Danmark gøre sig uafhængige af at importere fossil energi. Det langsigtede mål er at blive selvforsynende med vedvarende energi, som både er en ren og udtømmelig energiform.

Samfundsøkonomisk er landvind i dag den billigste vedvarende energiteknologi i Danmark, og den er konkurrencedygtig med produktionsprisen på nye konventionelle kraftværker, når man husker at medregne de miljø- og helbredsmæssige omkostninger ved at afbrænde fossile brændsler.

Det er dyrere at producere strøm fra havvindmøller, fordi omkostningerne til både opstilling og drift er langt større end de tilsvarende udgifter til landbaserede vindmøller - for eksempel til fundamenter, søkabler til net-tilslutning til elnettet på land, installation og servicering og vedligeholdelse af møllerne. Alt i alt betyder det ifølge Danmarks vindmølleforening, at strøm fra havvindmøller p.t. er ca. 30 % dyrere end strøm fra landbaserede møller.

Vindmøller producere mest, jo mere vinden blæser. Det kan være en ulempe for ejerne af vindmøller og en fordel for el-forbrugerne, fordi elprisen på el-børsen Nordpool, hvor al

dansk produceret el afsættes, bliver billigere i perioder med særlig stor produktion fra vindmøllerne.

Et solcelleanlæg vil slet ikke kunne sammenlignes med moderne vindmøller og vil kræve et areal på 144 hektar for at producere det samme energi som de 8 vindmøller.

At opstille vindmøller lokalt er med til at skabe arbejdspladser og vækst, der medvirker til at forbedre kommunens beskatningsgrundlag i mindre eller større grad, alt efter hvor mange og hvem der i sidste ende kommer til at eje vindmøllerne, eller om kommunen selv investerer.

I forbindelse med at der skal etableres nye og forbedrede adgangsveje til vindmøllerne, der strækker sig over en linje på 2,5 km, kunne der undersøges om der er mulighed for, at vejanlægget kunne indgå i et rekreativt projekt med et stisystem fra Stenum til Børglum Kloster, hvor der blandt andet indgik informationsstande som fortæller om vindmøllerne og den unike danske vindmøllehistorie.

Med ovenstående anbefaler Vendsyssel Energi- og Miljøforening, Hjørring Kommune at gå videre med udarbejdelse af kommuneplantillæg og lokalplan, samt miljørapport for at belyse anlæggets og plangrundlagets virkning på miljøet.

Det gør vi fordi området er velegnet til opstilling af nye vindmøller og ganske få mennesker vil opleve yderligere gener ved udskiftning af de gamle vindmøller med nye og større vindmøller.

Brønderslev, den 25 marts 2019

Peter Larsen

Vendsyssel Energi- og Miljøforening

Stubdrupvej 63, 9700 Brønderslev